

BỘ XÂY DỰNG

Số: /TTr-BXD

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Hà Nội, ngày tháng 4 năm 2014

Dự thảo

TỜ TRÌNH

Về việc đề nghị ban hành chính sách Hỗ trợ nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung

Kính gửi: Thủ tướng Chính phủ

Khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung có vị trí quan trọng về kinh tế, quốc phòng - an ninh của đất nước. Trong những năm qua, kinh tế các tỉnh thuộc hai khu vực trên đã có mức tăng trưởng khá, quốc phòng an ninh được giữ vững, trật tự xã hội ổn định, đời sống người dân ngày càng được cải thiện. Tuy nhiên, do đặc điểm về vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên, khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung là nơi thường xuyên xảy ra thiên tai, đặc biệt là bão, áp thấp nhiệt đới. Những năm gần đây, do ảnh hưởng của biến đổi khí hậu nên thiên tai thường xảy ra với tần suất cao, cường độ mạnh với diễn biến khó lường, không theo quy luật; trong đó nhiều cơn bão, áp thấp nhiệt đới liên tiếp xảy ra, gây thiệt hại nặng nề về người và tài sản cho người dân, đặc biệt là thiệt hại về nhà ở, đồng thời làm cản trở việc thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của các địa phương. Hàng năm, Nhà nước và chính quyền địa phương đã tốn nhiều thời gian, công sức và tiền của để thực hiện cứu trợ cho người dân bị thiệt hại do thiên tai bão, lũ gây ra. Sau mỗi trận bão lớn, tiền cứu trợ từ ngân sách có thể lên tới hàng nghìn tỷ đồng.

Để giải quyết một cách căn bản vấn đề phòng tránh, giảm nhẹ thiệt hại về nhà ở do bão gây ra cho người dân, đặc biệt là người nghèo tại hai khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung là những nơi thường xuyên có bão, tạo điều kiện để người dân có cuộc sống an toàn, ổn định, theo chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, Bộ Xây dựng đã phối hợp với các Bộ, ngành và địa phương liên quan nghiên cứu, xây dựng đề án: Hỗ trợ nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung.

Sau khi hoàn thành dự thảo Đề án, Bộ Xây dựng đã gửi lấy ý kiến góp ý của các Bộ, ngành và địa phương liên quan để hoàn chỉnh Đề án. Bộ Xây dựng xin báo cáo tóm tắt nội dung chủ yếu của Đề án và đề xuất cơ chế, chính sách hỗ trợ nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung như sau:

Trên cơ sở kết quả khảo sát thực tế tại những địa phương thường xuyên có bão, Đề án đã tập trung nghiên cứu, đánh giá đặc điểm, tính chất của bão, áp thấp nhiệt đới ảnh hưởng đến nước ta nói chung và ảnh hưởng đến khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung nói riêng; Đề án đã đánh giá thực trạng nhà ở và khả năng chống chịu của nhà ở trước tác động của bão, áp thấp nhiệt đới; đánh giá các quy chuẩn, tiêu chuẩn, quy định, hướng dẫn phòng, chống bão trong quy hoạch, thiết kế, xây dựng nhà ở; đánh giá các biện pháp, kinh nghiệm phòng, chống bão của các địa phương và người dân. Trên cơ sở các nội dung nghiên cứu trên, Đề án đã đề xuất các nhóm giải pháp đảm bảo an toàn nhà ở, phòng, chống tác động của bão, áp thấp nhiệt đới, bao gồm các nhóm giải pháp thực hiện thường xuyên, lâu dài và nhóm giải pháp cấp bách cần thực hiện ngay.

Qua phân tích cho thấy: đối với nhóm giải pháp thực hiện thường xuyên, lâu dài cần phải thực hiện trong nhiều năm. Quá trình thực hiện có sự liên quan tới nhiều Bộ, ngành và địa phương, đồng thời phải cần nguồn lực rất lớn từ Nhà nước và xã hội. Tuy nhiên, hiện nay, việc huy động nguồn lực còn nhiều khó khăn, trong khi thiên tai, bão, lũ vẫn liên tiếp xảy ra và ngày càng khốc liệt. Vì vậy, cùng với việc tiếp tục thực hiện các giải pháp thường xuyên, lâu dài thì trước mắt cần tập trung thực hiện các giải pháp cấp bách, phù hợp và có tính khả thi để trong thời gian ngắn, các hộ dân vùng thường xuyên xảy ra bão có nhà ở an toàn, hạn chế thiệt hại do bão gây ra. Qua kết quả nghiên cứu và tham khảo, tiếp thu ý kiến của các địa phương cũng như ý kiến của người dân, Bộ Xây dựng xin đề xuất triển khai thực hiện trước giải pháp: đảm bảo an toàn nhà ở của các hộ gia đình thông qua mô hình xây dựng nhà ở mới hoặc thực hiện gia cường nhà ở đã có, đảm bảo nhà ở chắc chắn, có khả năng phòng, tránh bão.

Đối với giải pháp đề xuất nói trên thì những hộ khá giả, có điều kiện kinh tế có thể tự xây dựng được nhà ở kiên cố, chắc chắn đảm bảo khả năng phòng, tránh bão. Tuy nhiên, đối với những hộ nghèo thì rất khó có điều kiện để có thể tự xây dựng được nhà ở kiên cố, chắc chắn. Vì vậy, đối với những đối tượng này cần có sự hỗ trợ, giúp đỡ của Nhà nước và cộng đồng để họ có thể xây dựng được căn nhà ở mới hoặc thực hiện gia cường nhà ở đã có, đảm bảo chắc chắn có khả năng phòng, tránh bão. Qua ý kiến của các địa phương và các Bộ, ngành liên quan thì đây là giải pháp phù hợp với thực tế và có tính khả thi trong điều kiện hiện nay. Vì vậy, cần nghiên cứu, xây dựng cơ chế, chính sách hỗ trợ phù hợp trình Thủ tướng Chính phủ xem xét, ban hành để thực hiện hỗ trợ xây dựng nhà ở phòng, tránh bão cho các hộ nghèo. Bộ Xây dựng xin đề xuất cơ chế, chính sách hỗ trợ xây dựng nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung như sau:

I. Đề xuất cơ chế, chính sách hỗ trợ

1. Tên chính sách

Tại Nghị quyết số 01/NQ-CP ngày 02/01/2014 của Chính phủ về nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu chỉ đạo điều hành thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội và dự toán ngân sách nhà nước năm 2014, Thủ tướng Chính phủ giao Bộ Xây dựng nghiên cứu, xây dựng Đề án Hỗ trợ nhà ở phòng tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung, do đó tên chính sách là: ***Chính sách hỗ trợ nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung.***

2. Về nội dung cơ chế, chính sách

Nội dung của cơ chế, chính sách hỗ trợ nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung là: Nhà nước hỗ trợ từ Ngân sách và cho vay ưu đãi, đồng thời huy động sự đóng góp của cộng đồng và tham gia đóng góp của hộ gia đình để mỗi hộ nghèo chưa có nhà ở hoặc đang ở nhà đơn sơ, tạm bợ có thể xây dựng được căn nhà có quy mô và chất lượng tương đương căn nhà quy định tại Quyết định 167/2008/QĐ-TTg ngày 26/8/2008 của Thủ tướng Chính phủ về chính sách hỗ trợ hộ nghèo về nhà ở. Cụ thể: căn nhà có diện tích tối thiểu 24 m², nhà ở đảm bảo “3 cứng” là: nền cứng, khung – tường cứng, mái cứng. Ngoài yêu cầu trên, nhà ở phải có bao che kín đáo bằng xây gạch hoặc bằng vật liệu có sẵn tại chỗ, mái lợp phải đảm bảo chắc chắn, không bị tốc do tác động của gió bão. Đối với những hộ nghèo không ở nhà đơn sơ, tạm bợ nhưng nhà ở chưa đảm bảo khả năng phòng, chống bão thì thực hiện gia cường (đặc biệt là gia cường phần mái nhà) để phòng, tránh hư hỏng, tốc mái khi có gió, bão. Cụ thể:

2.1. Về đối tượng

Hỗ trợ các hộ nghèo theo chuẩn nghèo quy định tại Quyết định số 09/2011/QĐ-TTg ngày 30 tháng 01 năm 2011 của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành chuẩn hộ nghèo, hộ cận nghèo áp dụng cho giai đoạn 2011-2015 và là hộ độc lập có thời gian tối thiểu 02 năm tính từ thời điểm tách hộ đến khi Chính sách có hiệu lực thi hành; hộ không thuộc diện đối tượng được hỗ trợ nhà ở phòng tránh bão, lụt khu vực miền Trung và diện đối tượng hỗ trợ người có công với cách mạng về nhà ở theo Quyết định số 22/2013/QĐ-TTg ngày 26/4/2013 của Thủ tướng Chính phủ). theo hai hình thức sau:

- Hỗ trợ xây dựng nhà ở mới đối với những hộ nghèo chưa có nhà ở hoặc đang ở nhà đơn sơ, tạm bợ (phải di dời khi có bão);
- Hỗ trợ gia cường nhà ở đối với những hộ nghèo không ở nhà đơn sơ, tạm bợ nhưng nhà ở dễ bị hư hỏng, tốc mái khi có bão (phải di dời khi có bão).

2.2. Phạm vi áp dụng

Các hộ thuộc diện đối tượng phải đang cư trú tại vùng thường xuyên có bão thuộc khu vực nông thôn hoặc đang cư trú tại các thôn, bản trực thuộc phường, thị trấn, xã trực thuộc thị xã, thành phố thuộc 20 tỉnh, thành phố khu

vực khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung từ Quảng Ninh đến Bà Rịa - Vũng Tàu.

2.3. Mức hỗ trợ và mức vay

a) Mức hỗ trợ

- Đối với hỗ trợ xây dựng nhà ở mới

Theo tính toán, tại thời điểm hiện nay, để xây dựng căn nhà có diện tích tối thiểu 24 m², chất lượng nhà ở đảm bảo "3 cứng", mái bằng hoặc mái chày nhưng được gia cố chắc chắn để chống tốc mái khi có bão thì giá thành mỗi m² sàn nhà ở khoảng 2 triệu đồng. Như vậy, giá thành căn nhà khoảng 48 triệu đồng, trong đó chi phí vật liệu chính khoảng 37 triệu đồng, chi phí vật liệu phụ và nhân công khoảng 11 triệu đồng. Vì vậy, đề nghị ngân sách nhà nước hỗ trợ khoảng 1/3 giá thành căn nhà, tương đương với mức 16 triệu đồng/hộ.

- Đối với hỗ trợ để gia cường nhà ở đã có

Đối với trường hợp này thì cần hỗ trợ gia cường chủ yếu phần mái để phòng, chống hư hỏng, tốc mái khi có gió bão. Để mái nhà chắc chắn, không bị tốc khi có gió bão thì cần thực hiện các biện pháp gia cố kết cấu mái chắc chắn và thực hiện các biện pháp chống tốc mái như xây các con lươn trên mái lợp ngói; giằng, buộc chắc chắn ngói, các tấm lợp với kết cấu mái. Chi phí trung bình cho công tác gia cường nhà ở khoảng 12 triệu/nhà (nhà ở có diện tích 24 m²). Vì vậy, đề nghị Ngân sách nhà nước hỗ trợ với mức 4 triệu đồng/hộ. Đối với hộ gia đình có điều kiện thì có thể làm mái bằng bê tông cốt thép

Ngoài ra, trên thực tế có những hộ dân đang cư trú tại vùng khó khăn theo quy định của Chính phủ, do điều kiện giao thông thấp kém, đi lại khó khăn nên tại những nơi này phải tốn rất nhiều công sức, chi phí cho công tác vận chuyển vật liệu so với những nơi khác. Vì vậy, đối với những hộ đang cư trú tại các thôn, bản đặc biệt khó khăn, ngoài hỗ trợ theo các mức tương ứng với các đối tượng trên, đề nghị hỗ trợ bổ sung thêm từ Ngân sách nhà nước với mức 3 triệu đồng/hộ đối với những hộ xây dựng nhà ở mới và hỗ trợ với mức 1 triệu đồng/hộ đối với những hộ thực hiện gia cường nhà ở.

b) Mức vay

- Đối với hộ xây dựng nhà ở mới: đề nghị cho vay ưu đãi tối đa 16 triệu đồng/hộ (khoảng 1/3 giá thành căn nhà) từ Ngân hàng Chính sách xã hội để xây dựng nhà ở phòng, tránh bão;

- Đối với hộ thực hiện gia cường nhà ở: đề nghị cho vay ưu đãi tối đa 4 triệu đồng/hộ từ Ngân hàng Chính sách xã hội để thực hiện gia cường nhà ở phòng, tránh bão;

Lãi suất vay 3%/năm; thời hạn vay là 10 năm, trong đó thời gian ân hạn là 5 năm. Thời gian trả nợ tối đa là 5 năm bắt đầu từ năm thứ 6, mức trả nợ mỗi năm tối thiểu là 20% tổng số vốn đã vay.

Ngoài mức hỗ trợ và mức vay thì huy động các nguồn vốn khác từ cộng đồng và tham gia đóng góp của hộ gia đình để thực hiện khoảng 16 triệu đồng/hộ đối với nhà ở xây mới và khoảng 4 triệu đồng/hộ đối với nhà ở cải tạo, gia cố.

2.4. Kinh phí quản lý thực hiện chính sách

Để tạo điều kiện thuận lợi cho các địa phương triển khai thực hiện chính sách đảm bảo đúng mục tiêu và yêu cầu, đề nghị cho phép các địa phương được sử dụng một khoản kinh phí quản lý thực hiện chính sách.

Số kinh phí quản lý thực hiện chính sách của từng địa phương được tính bằng 0,5% trên tổng số vốn hỗ trợ từ Ngân sách nhà nước và vốn vay ưu đãi theo quy định. Nguồn kinh phí này lấy từ Ngân sách của các địa phương.

2.5. Nguồn vốn thực hiện

Vận dụng thực hiện theo văn bản số 677/TTg-KTTH ngày 22/5/2012 của Thủ tướng Chính phủ về cơ chế hỗ trợ từ Ngân sách trung ương cho Ngân sách địa phương giai đoạn 2012-2015 như sau:

- Ngân sách trung ương hỗ trợ 100% nhu cầu kinh phí cho các địa phương chưa tự cân đối được ngân sách, gồm các tỉnh: Thái Bình, Nam Định, Ninh Bình, Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên - Huế, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Bình Định, Phú Yên, Ninh Thuận và Bình Thuận.

- Ngân sách trung ương hỗ trợ 50% nhu cầu kinh phí cho các địa phương có tỷ lệ điều tiết các khoản thu phân chia về Ngân sách trung ương dưới 50%, gồm các tỉnh/thành phố: Quảng Ninh, Hải Phòng, Đà Nẵng và Khánh Hòa.

- Tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu là địa phương có tỷ lệ điều tiết các khoản thu phân chia về ngân sách trung ương trên 50% nên ngân sách địa phương tự bảo đảm hỗ trợ.

Tuỳ điều kiện cụ thể, các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương hỗ trợ thêm từ Ngân sách địa phương để nâng cao chất lượng nhà ở phòng, tránh bão cho các hộ gia đình.

2.6. Về giải ngân nguồn vốn hỗ trợ và vốn vay

a) Vốn hỗ trợ từ Ngân sách nhà nước

- Đối với hộ xây dựng nhà ở mới: Thực hiện giải ngân lần đầu 70% vốn hỗ trợ sau khi hoàn thành phần móng, giải ngân tiếp 30% còn lại sau khi hoàn thành toàn bộ công trình.

- Đối với hộ thực hiện gia cường nhà ở: Thực hiện giải ngân 100% vốn hỗ trợ sau khi đã hoàn thành được 30% khối lượng công việc.

b) Vốn vay từ Ngân hàng Chính sách xã hội

Thực hiện giải ngân 100% vốn vay đối với những hộ dân thực hiện xây dựng mới sau khi hoàn thành phần móng và giải ngân 100% vốn vay đối với những hộ dân thực hiện gia cường nhà ở sau khi đã hoàn thành được 30% khối lượng công việc.

2.7. Về cách thức thực hiện

- Cơ sở thôn tổ chức bình xét đối tượng và phân loại ưu tiên theo đúng quy định, đảm bảo dân chủ, công khai, công bằng, minh bạch;

- UBND cấp xã xem xét, tổng hợp danh sách số hộ được hỗ trợ, đồng thời lập danh sách các hộ có nhu cầu vay vốn trình UBND cấp huyện phê duyệt. UBND cấp huyện tổng hợp danh sách số hộ thuộc diện đối tượng đã được phê duyệt, báo cáo UBND cấp tỉnh để làm cơ sở lập và phê duyệt Đề án Hỗ trợ nhà ở phòng tránh bão cho hộ nghèo trên địa bàn.

- Hướng dẫn, vận động người dân tự tổ chức xây dựng mới hoặc thực hiện gia cường nhà ở phòng, tránh bão. Đối với hộ gia đình có hoàn cảnh khó khăn (già cả, neo đơn, tàn tật...) không thể tự xây dựng được thì UBND cấp xã tổ chức xây dựng cho các đối tượng này.

2.8. Thời gian và tiến độ thực hiện

Tổ chức thực hiện hỗ trợ xây dựng nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo theo quy định trong thời gian 03 năm, từ năm 2014 - 2016.

- Năm 2014: thực hiện hỗ trợ cho 20% số hộ thuộc đối tượng;

- Năm 2015: thực hiện hỗ trợ 40% số hộ thuộc đối tượng;

- Năm 2016: thực hiện hỗ trợ 40% số hộ thuộc đối tượng.

Tổ chức tổng kết, đánh giá, rút kinh nghiệm việc thực hiện chính sách vào đầu năm 2017.

2.9. Về tổ chức thực hiện

a) Đối với các Bộ, ngành Trung ương

Căn cứ chức năng nhiệm vụ của các Bộ, ngành Trung ương đề nghị giao trách nhiệm cụ thể để triển khai thực hiện chính sách đạt hiệu quả cao, trong đó có những nhiệm vụ chính về hướng dẫn, đôn đốc, kiểm tra thực hiện. Ngoài ra, đề nghị giao nhiệm vụ cho các Bộ, ngành liên quan phối hợp chặt chẽ trong việc giải quyết các khó khăn, vướng mắc của các địa phương trong quá trình triển khai thực hiện hoặc trình Thủ tướng Chính phủ xem xét giải quyết đối với những vấn đề vượt thẩm quyền.

b) Đối với các tổ chức chính trị - xã hội

- Đối với Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh: Đề nghị chỉ đạo các cấp bộ Đoàn các tỉnh tham gia thực hiện Chính sách theo các hình thức sau:

+ Tuyên truyền, phổ biến chính sách; tham gia vận động các tổ chức, doanh nghiệp và cộng đồng ủng hộ bằng tiền, vật liệu xây dựng hoặc ngày công lao động để giúp đỡ các hộ nghèo xây dựng nhà ở tránh lũ;

+ Chỉ đạo các cấp bộ Đoàn có trách nhiệm tham gia xây dựng nhà ở phòng tránh bão cho các hộ nghèo; phối hợp với Ủy ban nhân dân cấp xã tổ chức xây dựng nhà ở phòng, tránh bão cho các đối tượng có hoàn cảnh khó khăn (già cả, neo đơn, tàn tật...).

- Đối với Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam: Đề nghị, phối hợp với Chính phủ và chính quyền các cấp, các tổ chức thành viên của Mặt trận, tích cực vận động tạo thêm nguồn lực hỗ trợ hộ nghèo xây dựng nhà ở phòng tránh bão; đồng thời thực hiện chức năng giám sát quá trình triển khai thực hiện chính sách hỗ trợ đảm bảo đúng mục tiêu và yêu cầu.

c) Đối với UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương

Đề nghị giao UBND các tỉnh/thành phố chịu trách nhiệm trực tiếp và toàn diện trong việc lập, phê duyệt đề án và tổ chức thực hiện chính sách hỗ trợ hộ nghèo xây dựng nhà ở phòng tránh bão trên địa bàn; giao Sở Xây dựng là cơ quan thường trực của tỉnh/thành phố chỉ đạo thực hiện chính sách; tuyên truyền, vận động các tổ chức, đoàn thể, doanh nghiệp và cộng đồng nói chung ủng hộ, giúp đỡ hộ nghèo xây dựng nhà ở phòng tránh bão; thường xuyên kiểm tra, giám sát việc thực hiện đảm bảo đúng mục tiêu và yêu cầu đề ra.

3. Về số lượng đối tượng hỗ trợ

Theo số liệu điều tra khảo sát và tổng hợp báo cáo của các địa phương, tổng số đối tượng thuộc diện hỗ trợ là 85.100 hộ. Trong đó:

- Số lượng hộ nghèo không có nhà ở hoặc đang ở nhà đơn sơ, tạm bợ (phải di dời khi có bão) là 37.700 hộ;

- Số lượng hộ nghèo không ở nhà đơn sơ, tạm bợ nhưng nhà ở dễ bị hư hỏng, tốc mái khi có bão (phải di dời khi có bão) là 47.400 hộ.

4. Xác định số vốn hỗ trợ và vốn vay ưu đãi

Căn cứ vào số lượng đối tượng hỗ trợ; mức hỗ trợ, mức vay ưu đãi và mức chi phí quản lý thực hiện chính sách đề xuất trên thì số vốn hỗ trợ từ Ngân sách Nhà nước và vốn vay ưu đãi từ Ngân hàng Chính sách xã hội để hỗ trợ cho số hộ thuộc đối tượng trên như sau:

- Tổng vốn Ngân sách nhà nước hỗ trợ là 863 tỷ đồng. Trong đó:

- + Vốn Ngân sách trung ương: 810 tỷ đồng;
- + Vốn Ngân sách địa phương: 53 tỷ đồng.
- Vốn vay Ngân hàng Chính sách xã hội: 793 tỷ đồng;
- Kinh phí quản lý: 8,3 tỷ đồng (nguồn kinh phí này lấy từ Ngân sách của các địa phương);
- Vốn huy động của cộng đồng và hộ gia đình: khoảng 793 tỷ đồng.

II. Tiếp thu, giải trình ý kiến góp ý của các Bộ, ngành và địa phương liên quan

Xin gửi kèm theo:

- Đề án Hỗ trợ nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung;
- Dự thảo Quyết định của Thủ tướng Chính phủ *Về chính sách Hỗ trợ nhà ở phòng, tránh bão cho hộ nghèo khu vực duyên hải miền Bắc và miền Trung.*
- Văn bản góp ý của các Bộ, ngành và các địa phương liên quan./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Lưu: VT, QLN (3).

BỘ TRƯỞNG

Trịnh Đình Dũng